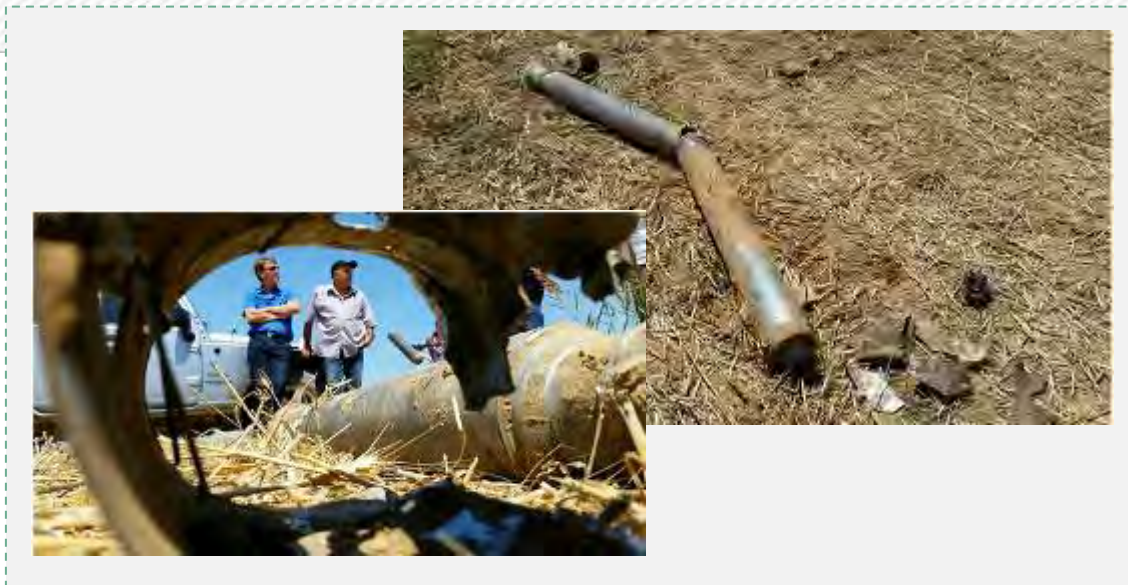

16 ביולי 2015

שנה למבצע "צוק איתן": תמונת מצב

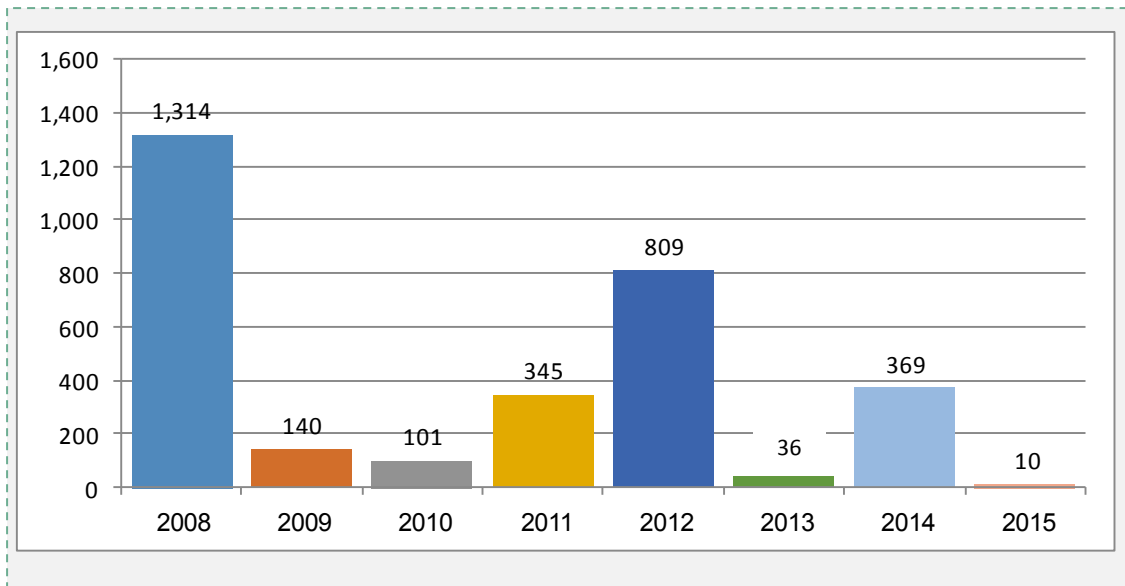

מימין: אחת משתי הרקטות ששיגרו ב-3 ביוני 2015 לעבר הנגב המערבי, הרקטות שוגרו ע"י התארגנות סלפית-ג'האדיסטית ברצועה המזוהה עם דאעש (ביטחון שדות הנגב, 4 ביוני 2015). משמאל: שרידי הרקטה ששוגרה ב-6 ביוני 2015 ע"י התארגנות סלפית-ג'האדיסטית המזוהה עם דאעש (דוברות מועצה אזורית שדות הנגב, 6 ביוני 2015)

מאפייני תמונת המצב

1. מטרת מסמך זה הינה לבחון את התנהלות ארגוני הטרור ברצועת עזה בשנה שחלפה מאז תום מבצע "צוק איתן", בדגש על חמאס. המאפיין הבולט בשנה שחלפה הינו ההיקף הנמוך של הירי לעבר ישראל, שהתבצע מרצועת עזה והרגיעה היחסית השוררת בגבול, שבין הרצועה לבין ישראל. מספר אירועי הירי (12 נפילות רקטות, שלוש מהם משטח סיני) היה הנמוך ביותר מאז תפסה חמאס את השלטון על רצועת עזה (2007). מספר זה נמוך הן באופן מוחלט והן בהשוואה לשנה הראשונה, שחלפה לאחר מבצעים קודמים ("עופרת יצוקה", "עמוד ענן"). לכך נוספה גם ירידה במספר תקריות הגבול לאורך הרצועה בהשוואה לשנה הראשונה שלאחר מבצעים קודמים של צה"ל.

נפילת רקטות בשטח ישראל בשנים 2008-2015¹

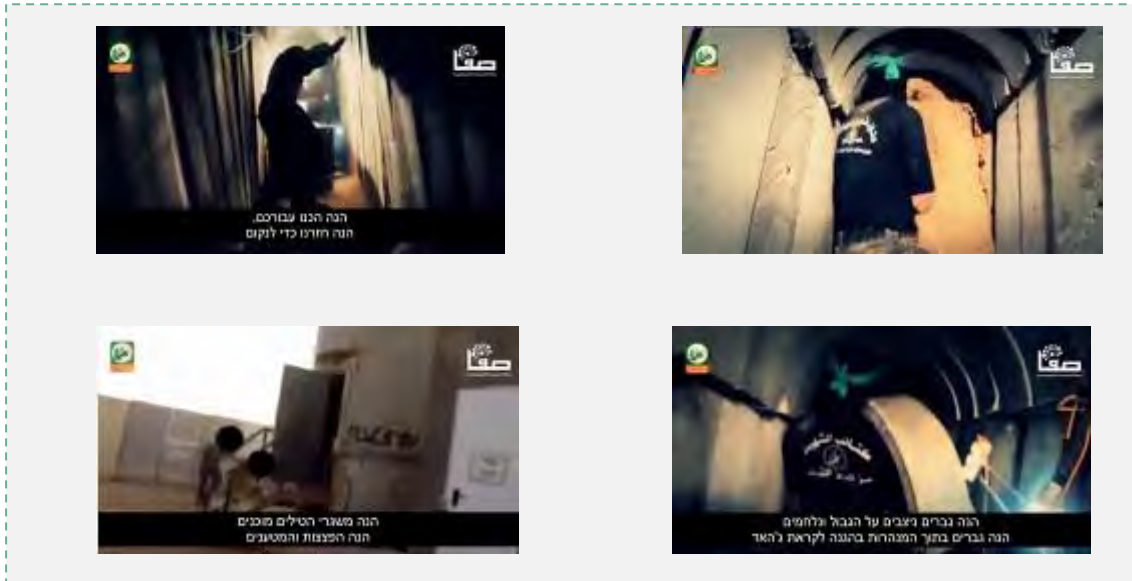

2. הירידה הדרסטית בהיקף הירי מהרצועה נובעת ממדינות הריסון של חמאס הנאכפת בצורה נוקשה וקפדנית יותר מאשר בעבר. מדיניות ריסון זאת הינה בראש ובראשונה פועל יוצא מהרתעה שהשיגה מדינת ישראל במבצע "צוק איתן", הגם שהרתעה זאת הינה נכס מתכלה, אשר נשחק בחלוף הזמן. אירועי הירי הספורים, שאירעו בשנה האחרונה, מקורם בארגונים "סוררים" ברצועה, הרואים בירי לעבר ישראל אמצעי התרסה נגד חמאס או מכשיר לקידום מעמדם במסגרת מאבקי כח פנימיים. בחודשיים האחרונים בלטו בעיקר ארגונים סלפים-ג'האדיסטים המזוהים עם דאעש וגורמים "סוררים" בג'האד האסלאמי בפלסטין, אשר העבירו "מסרים" לחמאס באמצעות ירי לעבר ישראל, בניגוד למדיניות חמאס. ירי ספוראדי זה עדיין נמשך.

3. מדיניות הריסון של חמאס נובעת גם מעניינה של חמאס ב"רווח זמן" לשם שיקום כשירותה הצבאית, שנפגעה באופן קשה למדי במבצע "צוק איתן" ובשל עניינה בשיקום התשתיות האזרחיות ובהגברת הסיוע לרצועת עזה (הזרמת כספים, הסרת "המצור"). ברם, "רווח זמן" זה לא נוצל בשנה הראשונה לשיקום אזרחי משמעותי אלא עיקר המאמץ הופנה לשיקום היכולות הצבאיות של חמאס (ושאר ארגוני הטרור), בכלל זה: הגדלת מלאי הרקטות ושיפורן (בעיקר ע"י ייצור עצמי); בניית מנהרות הגנתיות ומנהרות התקפיות (קרי, מנהרות החודרות לשטח ישראל); שיקום יחידות, שנפגעו והקמת מסגרות צבאיות חדשות; גיוס פעילים כולל בני נוער ואנשי מליציה בעלי אופי צבאי למחצה ("הצבא העממי"); העברת אימונים אינטנסיביים ליחידות השונות (בדגש על מתווים של חדירה לישראל וחטיפת ישראלים); שיפור כשירותם של מנגנוני הביטחון, המהווים גוף חשוב לשימור שליטתה של חמאס; מציאת דרכים עוקפות לנתיבי ההברחות

¹ בנתונים המופיעים בגרף לא נכללו רקטות, שנפלו במהלך המבצעים הגדולים של צה"ל ברצועה. כמו כן לא נכללו בגרף רקטות, שנפלו בשטח רצועת עזה.

היבשתיים לרצועה, שנפגעו קשות בשל המהלכים המצרים; הגברת הנוכחות של חמאס בקרבת הגבול לשם שיפור השליטה והיכולת לקיים פעילות ביטחון שוטף.

תמונות מתוך סרטון, שהפיקה חמאס, אשר בו הוצגה חפירת מנהרה ע"י פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם (עם רמז, כי המדובר במנהרה התקפית). בסרטון נראית חפירת המנהרה והצבת לוחות בטון (יוטיוב, 8 ביוני 2015).

מימין: מנהרה של הג'האד האסלאמי בפלסטין. משמאל: תרגיל הסתערות של פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין על מוצב ישראלי (יוטיוב, 6 במרץ 2015).

במהלך מפגן כוח בעיר עזה שקיימה הזרוע הצבאית של חמאס לציון יום השנה למבצע "צוק איתן" הוצגו שתי רקטות מסוג חדש, שלדבריהם הוכנסו לשימוש הקרויות על שם שניים מבכירי הזרוע הצבאית, שנהרגו במהלך המבצע רא"ד עטאר ומחמד אבו שמאלה. לדברי אבו עבידה, דובר הזרוע הצבאית של חמאס הזמן בבו הזמן תומחשנה יכולות הרקטות הללו (ערוץ אלאקצא, 8 ביולי 2015).

4. להערכתנו, תהליך שיקום היכולות הצבאיות של חמאס ושאר ארגוני הטרור עדיין נמצא בעיצומו. לפיכך שריר וקיים עניינם הבסיסי בקיום הרגיעה הביטחונית, המאפשרת המשך תהליך השיקום ללא הפרעה מצידה של ישראל. למרות שהתהליך עדיין לא הושלם מנסה חמאס להאדיר את יכולותיה הצבאיות ולהעצים את הישגיה במבצע "צוק איתן" (ביסוס מיתוס הניצחון). לשם כך מעבירה חמאס מסרים פומביים מרתיעים לישראל לפיהם היכולות הצבאיות שלה הולכות ושותות לכשירות מלאה ואף מעבר לכך.

5. השנה שחלפה מאז מבצע "צוק איתן" התאפיינה בהתבססות ארגון תומכי ירושלים, שלוחת דאעש בחצי-האי סיני. היכולות הצבאיות, שהוכיח ארגון תומכי ירושלים במערכה, שהם מנהלים נגד כוחות הביטחון המצריים, הניעו את הזרוע הצבאית של חמאס ברצועה לכוון שיתוף פעולה צבאי-מבצעי עם ארגון זה (הברחות, אימונים, סיוע רפואי) גם במחיר החרפת היחסים עם מצרים. בשלב זה פעילותו של ארגון תומכי ירושלים מכוונת בדרך כלל נגד כוחות הביטחון המצרים אולם החבירה בינו לבין הזרוע הצבאית של חמאס מגבירה את איום טרור כלפי ישראל מהגבול המצרי הן בשגרה והן בנסיבות של הידרדרות במצב הביטחונית והסלמה. מנגד, מדכאים מנגנוני הביטחון של חמאס את ההתארגנויות הסלפיות-ג'האדיסטיות ברצועת עזה, המזדהות עם דאעש ומנסות לאתגר את שלטונה של חמאס. עם זאת דיכוי התארגנויות אלה לא מנע עד כה את שיתוף הפעולה המבצעי שבין הזרוע הצבאית של חמאס לבין ארגון תומכי ירושלים.

6. במישור המדיני והפנים-ארגוני נאלצת חמאס להתמודד עם מכלול בעיות ואילוצים, המקשים על התנהלותה והמתגרים את משילותה ברצועת עזה:

א. עיכובים בשיקום האזרחי של הרצועה:

1) לחמאס יש עניין מובהק בשיקום ההרס הרב שנגרם ברצועה במבצע "צוק איתן". זאת הן מעצם מהיותה הריבון (האמיתי) ברצועה, והן בשל עניינה למנוע תסיסה פנימית בקרב האוכלוסייה ו"הרמת ראש" מצד מתנגדיה, העלולים לכרסם בעוצמת משילותה ברצועה.

2) ב-12 באוקטובר 2014 התקיימה בקהיר ועידה בינלאומית לשיקום רצועת עזה, בחסות נורווגיה ומצרים. בוועידה השתתפו נציגי חמישים מדינות ועשרים מוסדות בינלאומיים. במהלך הוועידה הצליחו הפלסטינים לגייס התחייבויות והבטחות לסכום של 4.9 מיליארד דולרים לשיקום הרצועה. בקרב המדינות התורמות בלטה קטר, שהתחייבה לתרום מיליארד דולרים. האיחוד האירופאי הבטיח תרומה של כ-570 מיליון, סעודיה כ-500 מיליון וארה"ב התחייבה לתרום כ-400 מיליון דולרים. כל התורמים התחייבו להתחיל בתשלום כספי הסיוע בהקדם האפשרי.

3) שנה לאחר המבצע, ניתן לקבוע כי ההתחייבויות הללו לא קוימו הלכה למעשה וכי קיים פער ניכר בין ההצהרות על התגייסות לשיקום הרצועה לבין המציאות בשטח. באזורי הלחימה ברצועת עזה לא שוקמו ההריסות ומשפחות רבות עדיין נותרו ללא קורת גג. מדו"ח של Global Humanitarian Assistance, גוף העוקב אחר העברות כספים לצרכים הומניטאריים, ומדיווחי אונר"א עולה, כי לרצועת עזה הועבר רק חלק קטן מכספי התרומות, שהובטחו על ידי המדינות והארגונים השונים. על פי דברי ראמי חמדאללה, ראש ממשלת ההסכמה הלאומית ניתנה בקהיר התחייבות לסכום של 4.9 מיליארד דולר לשיקום הרצועה אולם רק 27% מסכום זה הועברו הלכה למעשה (אלשרק אלאוסט, 14 ביולי 2015). על רקע זה גוברות תחושות התסכול בקרב הציבור ברצועה אשר לעיתים מובילות להפגנות מחאה רוב ההפגנות מאורגנות על ידי חמאס או מתאפשרות על ידה ובשלב הן עדיין אינן מציבות בפניה חמאס בעיית משילות ממשית.

הפגנת ארגון נשים פלסטיניות מול מטה אונר"א בעזה במחאה על העיכוב בשיקום הרצועה (פלסטין היום, 6 במאי 2015).

4) **ממה נובעים העיכובים הרבים בפעילות השיקום? ההאשמות מופנות בדרך כלל למדינות הערביות והמערביות התורמות, אשר (כדרכן) אינן ממהרות להעביר את הסכומים שעליהן הצהירו. כמו כן מואשמות הרשות הפלסטינית, ישראל ומצרים באחריות למצב. אולם גם חמאס נושאת באחריות לכך משום העדיפות הברורה, שהיא (כדרכה) נותנת לשיקום מהיר של יכולותיה הצבאיות, המתבצע לא אחת על חשבון השיקום האזרחי של הרצועה (למשל, הקצאת משאבים כספיים או הקצאת מלט לצרכי ההתעצמות הצבאית).**

ב. **המחלוקות הפנימיות בחמאס: בשנה שחלפה מאז מבצע "צוק איתן" צפו ועלו על פני השטח המחלוקות הפנימיות בחמאס בעוצמה רבה, אולי חסרת תקדים. עיקר המחלוקות הן בין הזרוע הצבאית של חמאס לבין ההנהגה המדינית החיצונית בראשות ח'אלד משעל, אשר יש לה שיקולים (ואילוצים) משלה. בשנה שחלפה מאז המבצע הוכח, כי במכלול נושאים חשובים מנהלת הזרוע הצבאית מדיניות עצמאית משלה תוך הצבת אתגר בפני הנהגת החוץ. כך למשל, הזרוע הצבאית של חמאס ברצועה משתפת פעולה עם ארגון תומכי ירושלים, שלוחת דאעש בסיני ומעודדת התקרבות לאיראן בראותה בה מקור לקבלת סיוע בכספים ובנשק (במחיר מניעת שיקום היחסים עם סעודיה ומצרים).**

בכיר חמאס אסמאעיל הניה נושא את דרשת יום השישי ברפיח בה קרא להידוק הקשרים עם סעודיה (דף הפייסבוק PALDF, 1 במאי 2015). הזרוע הצבאית של חמאס מנהלת מדיניות משלה של התקרבות לאיראן, המערימה מכשולים על שיקום היחסים עם סעודיה.

ג. העמקת הקרע שבין חמאס לבין הרשות הפלסטינית: מבצע "צוק איתן" העמיק את חילוקי הדעות הבסיסיים שבין חמאס לרשות הפלסטינית בהנהגת אבו מאזן. **ממשלת "ההסכמה הלאומית" אינה מתפקדת כממשלה פלסטינית אחידה וחמאס ממשיכה למשול דה-פאקטו ברצועת עזה תוך קבלת ההחלטות החשובות הנוגעות לרצועה.** מנגד דואגים מנגנוני הביטחון ביהודה ושומרון, שחמאס לא "תרים ראש" בשטחי הרשות הפלסטינית, תוך המשך שיתוף הפעולה הביטחוני עם ישראל. היחסים הקשים שבין חמאס לרשות גוררים האשמות הדדיות ומחלוקות המשתקות את יכולת הטיפול במגוון נושאים המשותפים (האצת השיקום ברצועה, הסדרת משכורות הפקידים, השליטה במעברים, ועוד).

פעיל מנגנוני הביטחון של חמאס בלבוש אזרחי מתעמת עם עיתונאים במהלך פיזור הפגנה למען סיום הפילוג הפנים-פלסטיני (דף הפייסבוק של הפתח, 29 באפריל 2015)

ד. הידרדרות ביחסי חמאס עם מצרים:

1) בשנה שחלפה מאז מבצע "צוק איתן" התעצמה המערכה שמנהלת שלוחת דאעש בסיני נגד כוחות הביטחון המצרים, בהצלחה לא מבוטלת. מערכה זאת לוותה בהידרדרות היחסים שבין חמאס לבין המשטר המצרי הרואה בחמאס שלוחה של האחים המוסלמים והמודע לכך, שהארגונים הסלפים-ג'האדיסטים מקבלים סיוע מחמאס ברצועת עזה במערכה, שהם מנהלים נגד מצרים.

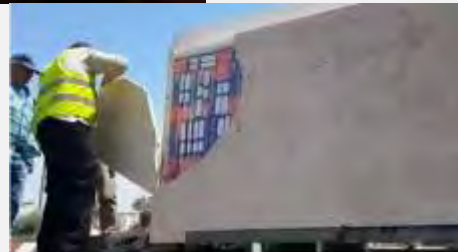
2) על רקע זה נקטה מצרים שורה של צעדים חסרי תקדים נגד חמאס ובכלל זה סגירת מעבר רפיח כמעט לחלוטין לתנועת אזרחים וסחורות (דבר שהעצים את תחושת "המצור" על הרצועה). לכך נלוו פעולות אינטנסיביות ואפקטיביות להריסת המנהרות שבין חצי-האי סיני לרצועה ולהקמת אזור חיץ בקרבת הגבול המצרי עם הרצועה (תוך פגיעה בהברחת אמצעי לחימה לרצועה וברווחים הכספיים, שגרפה חמאס מסחר אזרחי בלתי חוקי באמצעות המנהרות).

3) במקביל מנהלת מצרים מלחמה תודעתית נגד חמאס. המוצאת ביטוייה בהכפשות בלתי פוסקות בתקשורת המצרית. ביטוי בולט של המלחמה התודעתית היה הגדרת חמאס כארגון טרור ע"י בית המשפט לשיפוט מהיר בקהיר. בתחילת יוני 2015 התקבל ערעור, שביטל את פסק הדין של בית המשפט בערכאה ראשונה. עם זאת ההחלטה, שהתקבלה נוגעת לזרוע המדינית של חמאס בלבד ומשמעות הדבר היא, שהזרוע הצבאית של חמאס עדיין מוגדרת כארגון טרור.

4) על רקע הקשיים, שהערימו המצרים על נתיבי ההברחה היבשתיים לרצועה עשתה חמאס בשנה שחלפה ניסיונות לייצר נתיבים עוקפים להחדרת אנשים וציוד לרצועה. במסגרת זאת נעשו ניסיונות הברחת חומרי גלם וציוד דרך כרם שלום לעיתים תוך מעורבותם של אזרחים ישראלים. נתיב נוסף בו השתמשה חמאס הינו הברחה בדרך הים, מחופי חצי-האי סיני לרצועת עזה תוך הסתייעות בדייגים ובמבריחים. נתיבים עוקפים אלו מסייעים במידה מסוימת להקלת הלחץ אך אינם מהווים להערכתנו תחליף הולם לתשתית המנהרות, שנפגעה בשל פעולות הכוחות המצרים.

יצירת נתיבי הברחה חלופיים: חומרי גלם לייצור אמצעי לחימה, אשר יועדו לזרוע הצבאית של חמאס, ונתפסו על ידי חיל הים הישראלי בסוף ינואר 2015 (דובר צה"ל, 11 בפברואר 2015)

יצירת נתיבי הברחה חלופיים: חשיפת משלוח אלפי אלקטרודות שהוסתרו בין לוחות השיש ונשלחו לרצועת עזה מיהודה ושומרון (מנהלת המעברים, משרד הביטחון, 13 באפריל 2015).

7. תמונת המצב שתוארה לעיל הינה של רגיעה יחסית חסרת תקדים בטרור, שמקורו ברצועת עזה, הניזונה בראש ובראשונה מאינטרסים ביטחוניים ואזרחיים מובהקים של חמאס. רגיעה זאת אינה ישימה ליהודה ושומרון שם מעודדת חמאס הקמתן והפעלתן של התארגנויות צבאיות במשימות טרור וחתרנות נגד ישראל תוך הצבת אתגר בפני הרשות. המשתנים העיקריים העלולים להערכתנו להשפיע על תמונת מצב זאת הינם: קצב השיקום האזרחי ברצועת עזה (תנופת שיקום עשויה להיות גורם מרסן לטרור, תחושת מחנק ו"דריכה במקום" עלולה להאיץ חידושו); קצב שיקום התשתיות הצבאיות של חמאס וארגוני טרור אחרים (הגברת היכולות הצבאיות עלולה ליצור תחושת ביטחון עצמי, שתוביל לכרסום ההרתעה הישראלית, שהושגה במבצע "צוק איתן"); מחלוקות ועימותים פנים-פלסטינים (העלולים לשמש זרז לטרור נגד ישראל כהתרסה נגד חמאס); והתבססות שלוחת דאעש בחצי-האי סיני תוך שיתוף פעולה עם הזרוע הצבאית של חמאס (היוצרים סיכוני טרור נגד ישראל מהגבול המצרי, העלולים להקרין על רצועת עזה).

נספח א'

מאפייני הירי מרצועת עזה והתקריות לאורך הגבול בשנה, שחלפה מאז תום מבצע "צוק איתן"

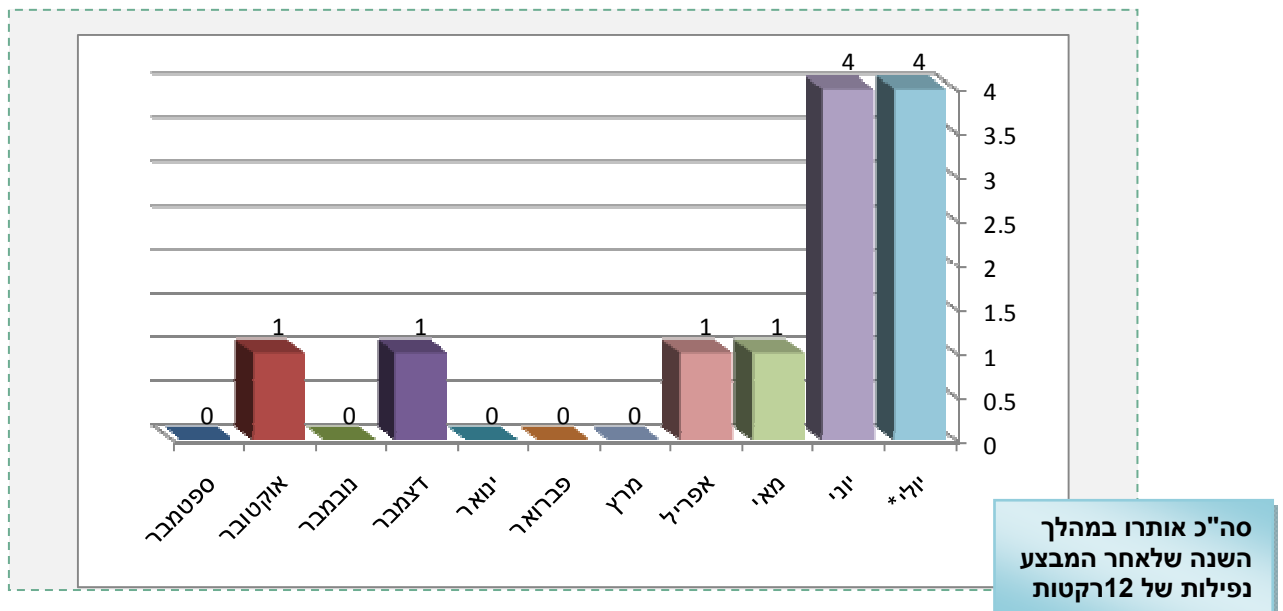
ירי רקטות ופצצות מרגמה

1. השנה שחלפה מאז מבצע "צוק איתן" הייתה השקטה ביותר מאז השתלטה חמאס על רצועת עזה (2007). בשנה שחלפה מאז תום מבצע "צוק איתן" אותרו 12 נפילות רקטות בנגב המערבי, תשע מהן שוגרו מרצועת עזה (שלוש רקטות נוספות שוגרו מחצי-האי סיני ע"י שלוחת דאעש). לאירועי ירי הרקטות נוספו שני אירועים של ירי פצצות מרגמה ושלושה אירועי ירי רקטות, שנפלו ברצועת עזה (פרוט ראו להלן).

2. מהשוואת היקף ירי הרקטות בשנה האחרונה, להיקפי הירי בשנה הראשונה לאחר מבצעים קודמים של צה"ל, עולה, כי זהו היקף הירי הנמוך ביותר, שבוצע עד כה. בשנה שלאחר מבצע "עופרת יצוקה", אותרו נפילות של 152 רקטות ובשנה שלאחר מבצע "עמוד ענן" אותרו נפילות של 36 רקטות. זאת כאמור, לעומת 12 נפילות רקטות, שאותרו בשנה שלאחר מבצע "צוק איתן".

השוואת נפילות רקטות בשטח ישראל בשנה שלאחר מבצעים גדולים של צה"ל ברצועה

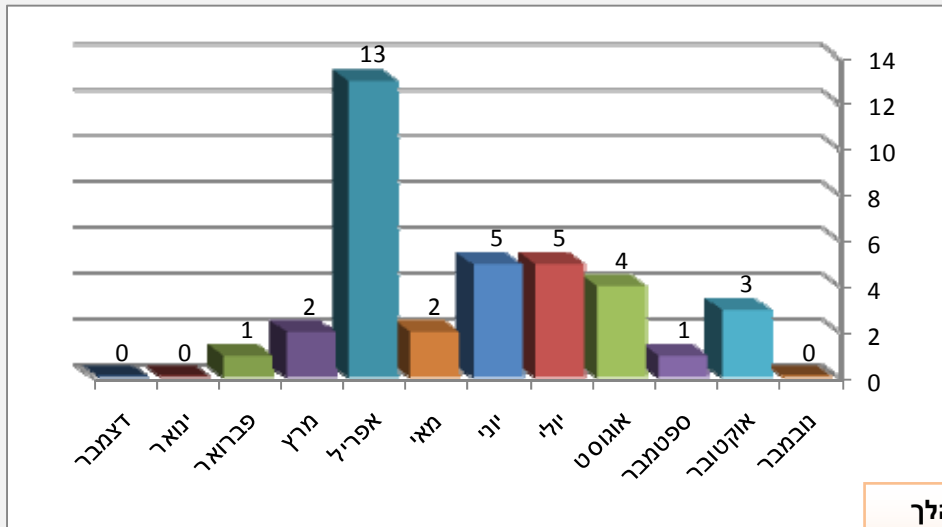
נפילות רקטות בשטח ישראל בשנה שלאחר מבצע "צוק איתן"²

*תשע רקטות שוגרו מרצועת עזה. שלוש רקטות נוספות שוגרו מחצי האי סיני ביולי 2015.

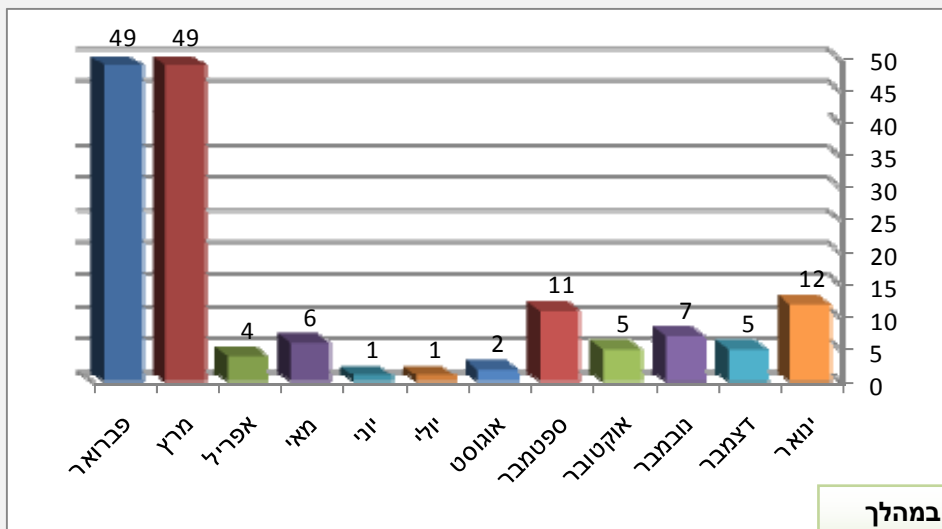
² בגרפים נמנו רק נפילות רקטות, שאותרו בשטח ישראל. בגרפים לא נכלל ירי פצצות מרגמה וירי רקטות, שנפלו בשטח רצועת עזה.

נפילות רקטות בשטח ישראל בשנה שלאחר מבצע "עמוד ענן"

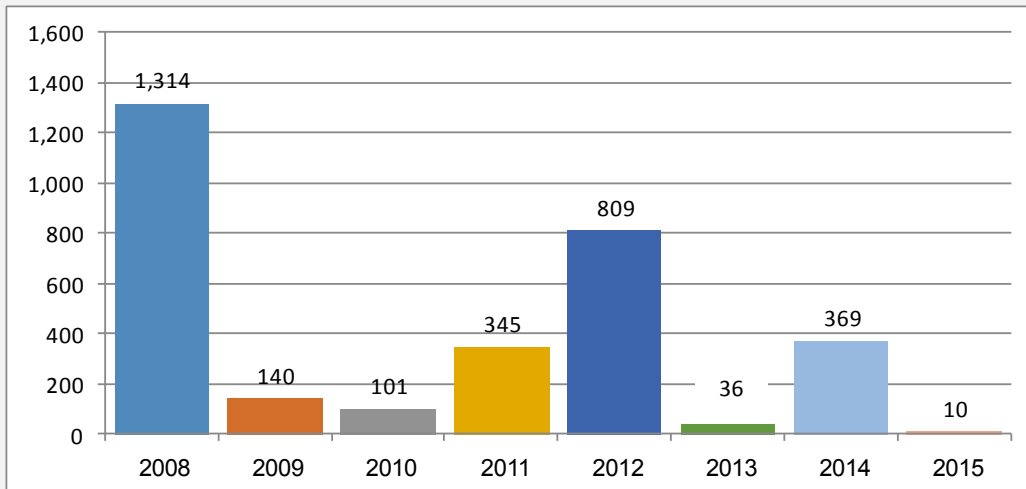
סה"כ אותרו במהלך השנה שלאחר המבצע 36 נפילות של רקטות בשטח ישראל.

נפילות רקטות בשטח ישראל בשנה שלאחר מבצע "עופרת יצוקה"

סה"כ אותרו במהלך השנה שלאחר המבצע 152 נפילות של

נפילת רקטות בחתך שנתי 2008-2015³

המסקנה העולה מהשוואה זאת הינה, שבכל המקרים חלה ירידה בהיקף ירי הרקטות בתקופה שלאחר המבצעים הגדולים של צה"ל ברצועה ושאר פעם ירי הרקטות לא חדל לחלוטין. ההרתעה של צה"ל החזיקה מעמד שנה-שנתיים לאחר המבצעים, שלאחריהן החל תהליך שחיקה (איטי או מהיר). המבצע האפקטיבי ביותר מאז שנת 2008 היה "צוק איתן", אשר הביא עד כה לירידה משמעותית בהיקף הירי ולאכיפה קפדנית יותר של מדיניות חמאס, מסיבות שפורטו במסמך זה.

זהות הארגונים, שביצעו את ירי הרקטות

3. אירועי הירי הספורים בשנה האחרונה בוצעו ע"י ארגונים "סוררים" כהתרסה נגד חמאס ושימשו מכשיר במסגרת מחלוקת פנימיות. אירועי הירי בוצעו בניגוד למדיניות חמאס, מתוך הבנה שחמאס רואה בשימור מצב הרגיעה אינטרס מרכזי שלה. חמאס מצידה הפעילה אמצעי סיכול ומנע כדי, שלא לאפשר את חידוש ירי הרקטות ועצרה פעילים החשודים בירי. במקביל היא ניסתה להגיע להבנות עם הארגונים השונים לשמר את מצב הרגיעה. במבחן התוצאה ניתן לקבוע, כי מאמציה אלו היו אפקטיביים הרבה יותר מבעבר. ישראל המודעת למצב עניינים זה הגיבה על אירועי הירי הללו אולם תגובתה הייתה מדודה במגמה שלא להביא לתהליך הסלמתי.

4. באשר לזהות הארגונים ה"סוררים" מבצעי הירי:

א. על אירועי הירי בחודשים הראשונים, שלאחר מבצע "צוק איתן" לא פרסם שום ארגון הודעה בה הוא מקבל אחריות על הירי. מאחורי ירי הרקטה אחת ב-26 במאי 2015 עמד, על

³ בנתונים לא נכללו רקטות, שנפלו במהלך מבצעי "עופרת יצוקה", "עמוד ענן" ו"צוק איתן", אלא רק רקטות שנפלו לאחר סיומם.

פי מקורות תקשורתיים פלסטינים וישראליים, ארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין על רקע סכסוך פנימי בצמרת הארגון בשל מינוי מפקד חדש לזרוע הצבאית של הארגון בצפון הרצועה.

ב. מאז יוני 2015 קיבלה אחריות על ירי הרקטות התארגנות ברצועת עזה המזוהה עם דאעש המכנה עצמה פלוגת שיח' עמר חדיד-בית אלמקדס (עמר חדיד היה פעיל ג'האדיסטי עיראקי, שנהרג בידי כוחות צבא ארה"ב). ירי הרקטות בוצע על ידה כדי לאתגר את חמאס ולהפעיל עליה לחצים, כדי שזו תרפה מפעילותה נגד ההתארגנויות הסלפיות-ג'האדיסטיות ברצועה ותשחרר פעילים עצורים.

ג. ירי הרקטות מחצי-האי סיני שבוצע ב-3 ביולי 2015 היווה מאפיין חדש בתקופה שלאחר מבצע "צוק איתן". הוא בוצע יומיים לאחר שארגון תומכי ירושלים, מחוז סיני של דאעש, ביצע מתקפה משולבת רחבת היקף נגד כוחות הביטחון המצרים בצפון חצי-האי סיני. בהודעה, שפרסם הארגון נאמר, כי פעיליו שיגרו לעבר ישראל שלוש רקטות מסוג "גראד" וכי שיגורן היה בתגובה לתמיכת ישראל ב"כופרים" קרי, המשטר המצרי (פורום המזוהה עם דאעש, 3 ביולי 2015).

5. להלן פירוט אירועי ירי הרקטות ופצצות מרגמה לשטח ישראל לאחר מבצע "צוק איתן":

א. ב-31 באוקטובר 2014 בסביבות השעה 21:00, אותרה נפילת רקטה בשטח פתוח במועצה האזורית אשכול. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. אף ארגון לא קיבל אחריות על שיגורה.

ב. ב-19 לדצמבר 2014 בשעות הצהרים אותרה נפילה של רקטה בשטח המועצה האזורית אשכול. הרקטה נפלה בשטח פתוח. לא היו נפגעים. נגרם נזק לשטח חקלאי. אף ארגון טרור לא קיבל אחריות לירי.

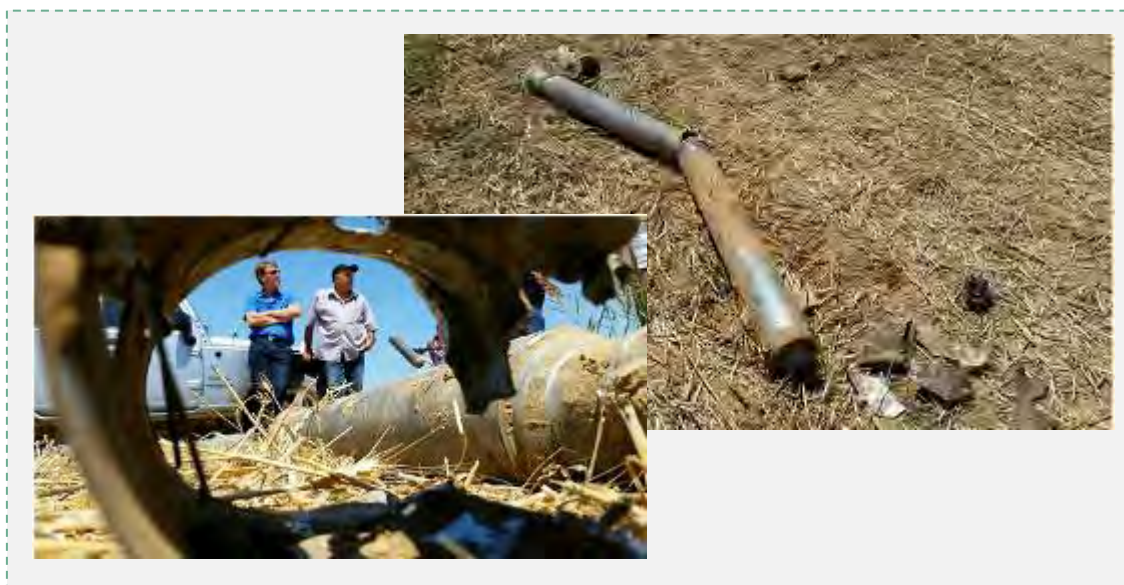

שרידי הרקטה שנפלה ב-19 בדצמבר 2014 במועצה האזורית אשכול

ג. ב-23 באפריל 2015 בשעות הערב, במוצאי יום העצמאות, בוצע ירי של שתי רקטות לעבר הנגב המערבי. רקטה אחת נפלה בשטח פתוח בתחום המועצה האזורית שער הנגב. רקטה שנייה נפלה בשטח רצועת עזה. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. אף ארגון טרור לא קיבל אחריות לירי.

ד. ב-26 במאי 2015 בשעות הערב שוגרה רקטה מרצועת עזה. בסריקות, שנעשו אותרה נפילת רקטה ליד גן יבנה. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. על פי מקורות תקשורתיים, פלסטינים וישראליים, ביצע את הירי ארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין על רקע סכסוך פנימי בצמרת הארגון בשל מינוי מפקד חדש לזרוע הצבאית של הארגון בצפון הרצועה.

ה. ב-3 ביוני 2015 שוגרו שתי רקטות לנגב המערבי. רקטה אחת נפלה בשטח פתוח באזור המועצה האזורית שדות הנגב והשנייה בשטח פתוח במועצה האזורית חוף אשקלון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. על פי מקורות צבאיים שוגרה אחת הרקטות ממחנה הפליטים אלשאטי והשנייה מאזור נצרים. פלוגת שיח' עמר חדיד-בית אלמקדס, התארגנות ג'האדיסטית המזוהה עם דאעש, קיבלה אחריות לירי. בהודעה שפרסמה היא טענה, שהירי בוצע בתגובה להריגת אחד מפעיליה (פעיל בשם יונס אלחנר, שנהרג במהלך ניסיון מעצר של מנגנוני הביטחון של חמאס).

מימין: שרידי הרקטה ששוגרה ב-3 ביוני (ביטחון שדות הנגב, 4 ביוני 2015). משמאל: שרידי הרקטה ששוגרה ב-6 ביוני (דוברות מועצה אזורית שדות הנגב, 6 ביוני 2015)

ו. ב-6 ביוני 2015 בשעות הערב שוגרה רקטה מרצועת עזה לעבר הנגב המערבי. הרקטה נפלה בשטח פתוח במועצה האזורית חוף אשקלון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. פלוגת שיח' עמר חדיד-בית אלמקדס, קיבלה אחריות לירי. בהודעה מטעמה נאמר, כי הרקטה שוגרה לעבר אשקלון וכי הירי הוקדש לאסירים שובתי הרעב בכלא הישראלי ולאסירים בכלא חמאס.

ז. ב-23 ביוני 2015 אותרה נפילת רקטה, ששוגרה מרצועת עזה. הרקטה אותרה בשטח פתוח באזור חוף אשקלון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. פלוגת שיח' עמר חדיד-בית אלמקדס קיבלה אחריות לירי. בהודעה מטעמה נטען, כי הירי בוצע בתגובה ל"פשעי היהודים בירושלים".

ההודעה, שפרסמה ההתארגנות פלוגת השיח' עמר חדיד בנוגע לירי הרקטה לעבר ישראל (חשבון הטוויטר של פלוגת השיח' עמר חדיד, 23 ביוני 2015).

ח. ב-3 ביולי 2015 שוגרו שלוש רקטות 122 מ"מ מצפון מערב חצי-האי סיני לעבר ישובי הנגב המערבי. הרקטות נפלו בשטח פתוח במועצה האזורית אשכול. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. שרידי שתי רקטות אותרו בשטח ישראל מיד לאחר השיגור. שרידי רקטה שלישית אותרו יום לאחר מכן. ירי הרקטות מחצי האי סיני בוצע יומיים לאחר מתקפה משולבת של מחוז סיני של דאעש נגד כוחות הביטחון המצריים בחצי האי סיני. ארגון תומכי ירושלים, מחוז סיני של דאעש, קיבל אחריות לירי שלוש רקטות גראד לעבר ישראל. בהודעתו נאמר, כי פעיליו שיגרו לישראל את הרקטות בתגובה לתמיכתה של ישראל ב"כופרים", קרי-המשטר המצרי.

ט. ב-16 ביולי 2015 זמן קצר לאחר השעה 0200 נפלה רקטה בשטח פתוח באזור המועצה האזורית חוף אשקלון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. פלוגת שיח' עמר חדיד-בית אלמקדס קיבלה אחריות לירי.

6. בנוסף לירי הרקטות לעבר ישראל שיגרו לפחות שתי רקטות, שנפלו בשטח רצועת עזה, כמו כן בוצע ירי פצצות מרגמות לעבר ישראל. להלן פירוט האירועים הללו:

א.ב-7 בנובמבר 2014 נורתה רקטה מצפון רצועת עזה לעבר ישראל. הרקטה, ששוגרה נפלה, ככל הנראה, בשטח רצועת עזה.

ב.ב-3 במאי 2015 שוגרה לעבר ישראל רקטה מרצועת עזה. הרקטה נפלה בשטח הרצועה.

ג. **ב-16 בספטמבר 2014** אותרה נפילה של **פצצת מרגמה** בשטח מועצה האזורית אשכול. פצצת המרגמה נפלה בשטח פתוח, סמוך לגדר הביטחון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. דווח, כי מנגנוני הביטחון של חמאס עצרו שני פעילים סלפים ג'האדיסטים, אשר ביצעו את הירי (אלשרק אלאוסט, 18 בספטמבר 2014).

ד. **ב-16 בפברואר 2015** נורו שתי פצצות מרגמה מאזור רפיח. שתי הפצצות נפלו בשטח הרצועה בקרבת גדר המערכת. אף ארגון לא קיבל אחריות לירי.

תקריות לאורך בגבול, שבין ישראל לרצועת עזה

כללי

1. מאפיין נוסף שבלט במהלך השנה, שחלפה מאז תום מבצע "צוק איתן", היה **ריבוי התקריות סמוך לגדר הגבול, שבין רצועת עזה לישראל**. תקריות גבול אלו ניתן לחלק למספר סוגים: אירועים ספורים של **ירי או הנחת מטענים**, שנועדו בעיקר לפגוע בכוחות צה"ל הפועלים לאורך קו הגבול; **התקהלויות של אזרחים בסמוך לגדר כולל יידי אבנים** (בדומה להפגנות יום השישי המתקיימות ביהודה ושומרון במסגרת "ההתנגדות העממית"); **התקרבות אזרחים לגדר ואף חדירות מהרצועה לשטח ישראל**.

2. **למרות ריבוי האירועים אין המדובר (עד כה) בתקריות חמורות. שני הצדדים המפקחים על הגבול, צה"ל וחמאס, פעלו להכלת התקריות הללו ומנעו הפיכתן לגורם להסלמה**. יתרה מזאת, גדודי עז אלדין אלקסאם ומנגנוני הביטחון של חמאס החלו **בחודשים האחרונים להגביר נוכחותם לאורך הגבול בין השאר כדי להגביר שליטתם על האירועים ולאכוף את מדיניות הריסון של חמאס**. הגברת נוכחותם באה לידי ביטוי **בסלילת דרך לאורך הגדר ובהקמת קו של מוצבים צבאיים כמה מאות מטרים מגדר הביטחון (ראו בהמשך)**.

אירועי ירי/ הנחת מטענים

3. במהלך השנה שחלפה מאז מבצע צוק איתן אותרו **שמונה אירועים של ירי מנשק קל או הנחת מטענים על גדר הגבול**. רובם כוונו לעבר פעילות כוחות הביטחון הישראליים. זהו **מספר נמוך של תקריות בהשוואה לתקריות לאחר מבצעים קודמים של צה"ל ברצועה**.

4. להלן אירועים בולטים:

א. **ב-27 בנובמבר 2014** נורתה אש מנשק קל או ממקלע לעבר ג'יפ צה"ל, שביצע סיור שגרתי לאורך גדר הביטחון סמוך לקיבוץ בארי. לא היו נפגעים, נגרם נזק לשמשת כלי הרכב. בתגובה ירו כוחות צה"ל פגז טנק לעבר המרחב ממנו בוצע הירי (ynet, 27 בנובמבר 2014).

ב. **ב-24 בדצמבר 2014**, בשעות הבוקר, נורתה אש צלפים לעבר כוח צה"ל, שאבטח עבודות תחזוקה מזרחית לגדר הגבול בדרום הרצועה. חייל צה"ל נפצע באורח קשה. בתגובה תקף צה"ל מטרות של חמאס באזור האירוע באמצעות טנקים וכלי טיס (דובר צה"ל, 24 בדצמבר 2014).

ג. **ב-18 במרץ 2015** נטרל כוח צה"ל מטען, שהונח בצד המערבי של הגדר, בשטח רצועת עזה. המטען הונח כמאה מטרים מגדר הגבול ברצועת עזה, בשטח שבין סג'אעיה לקיבוץ נחל עוז (דובר צה"ל, 18 במרץ 2015).

ניסיונות חדירה

5. במהלך השנה, שחלפה מאז מבצע "צוק איתן" חלה עלייה במספר מקרים בהם ניסו אזרחים פלסטינים מהרצועה לעבור את הגבול מרצועת עזה לישראל. ברוב האירועים, המדובר באזרחים תמימים לא חמושים, שאין להם קשר לפעילות טרור. בכמה מקרים נתפסו פלסטינים כשבידם אמצעי לחימה. חלק מניסיונות החדירה הסתיימו בהריגתם או פציעתם של פלסטינים, שניסו לחדור לשטח ישראל.

6. להלן אירועים מרכזיים:

א. **ב-23 בנובמבר 2014** תפס כוח צה"ל פלסטיני סמוך לגבול בדרום רצועת עזה, אשר נשא עימו רימון רסס. יחד עימו נתפס פלסטיני נוסף. השניים הועברו לחקירה. כמה שעות לאחר מכן נהרג פלסטיני מירי כוחות צה"ל סמוך לגבול עזה, צפונית למחנה הפליטים ג'באליא. על-פי כוחות הביטחון המדובר בשני פלסטינים, שהתקרבו לגדר הביטחון. הם זוהו על ידי כוח צה"ל, אשר קרא להם להתרחק משלא נענו בוצע לעברם ירי כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו על מותו של מחמד חלאוה, מירי כוחות צה"ל במזרח ג'באליא. לדבריהם הוא נורה "בעת שניסה לצוד ציפורים" (אלראי, אלרסאלה.נט, 23 בנובמבר 2014).

ב. **ב-29 בנובמבר 2014** ירו חיילי צה"ל לעבר נער פלסטיני כבן 16 אשר התקרב לגדר הביטחון, סמוך לעיירה בית לאהיא (צפון רצועת עזה). כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו על נער שנפצע באורח קשה מירי כוחות צה"ל (מען, קדס ניוז, 29 בנובמבר 2014).

ג. **ב-31 בדצמבר 2014** עצרו כוחות צה"ל שלושה פלסטיניים, שחדרו משטח רצועת עזה לישראל. השלושה הועברו לחקירה (דף הפייסבוק צבע אדום, 31 בדצמבר 2014).

ד. **ב-11 בינואר 2015** פתח כוח צה"ל באש לעבר חשוד, שהתקרב לגדר הביטחון בסמוך לח'אן יונס. החשוד התרחק וחזר לרצועת עזה (דף הפייסבוק צבע אדום, 22 בינואר 2015).

ה. **ב-29 בינואר 2015** עצר כוח צה"ל שלושה פלסטינים, שחצו את גדר הביטחון בדרום רצועת עזה. ברשות השלושה נמצאו שלושה רימוני יד, סכין ומברג. השלושה הועברו לחקירה (דובר צה"ל, 29 בינואר 2015).

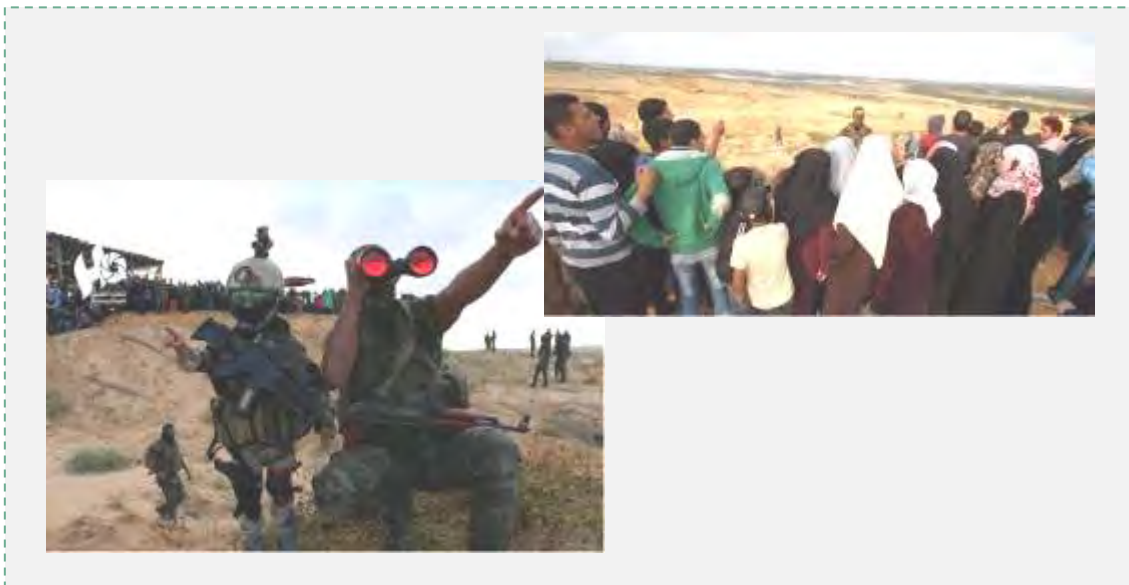
ו. **ב-8 במאי 2015** עצר כוח צה"ל שני פלסטינים, שחצו את גדר הביטחון באזור המועצה האזורית אשכול. פלסטיני נוסף, שהתקרב לגדר, נורה בידי כוח צה"ל ונפצע באורח קשה (דף הפייסבוק צבע אדום, 8 במאי 2015).

ז. **ב-9 במאי 2015** פתח כוח צה"ל באש לעבר שלושה חשודים בח'אן יונס בסמוך לגדר הביטחון (דף הפייסבוק צבע אדום, 10 במאי 2015). כלי התקשורת הפלסטיניים דיווחו על פציעתם של שלושה חקלאים תושבי ח'אן יונס באורח קל ובינוני (פלסטין אליום, צפא, 9 במאי 2015).

7. בליל 6-7 במרץ 2015 עצרו **ספינות חיל הים סירות דייגים, שעסקו בפעילות חשודה כפעילות חבלנית**. אדם אחד נהרג ושניים נעצרו והובלו לחקירה (דובר צה"ל, 7 במרץ 2015). כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו, כי היו אלה ספינות דייגים והאשימו את ישראל בהפרה חמורה של הסכם ההרגעה (ופא, צפא, 7 במרץ 2015).

הפגנות והתקהלויות בקרבת הגבול

8. תופעה נוספת, שאפיינה את השנה שלאחר מבצע "צוק איתן", הייתה **ההתקהלויות וההפגנות התרסה, שביצעו אזרחים תושבי עזה סמוך לגדר הביטחון, מרבית ההפגנות הללו התקיימו בחסות חמאס**. במהלך הפגנות אלה נשאו המפגינים כרזות, יידו אבנים והתגרו בכוחות הביטחון הישראליים דוגמת ההפגנות השבועיות המתקיימות במוקדים שונים ביהודה ושומרון במסגרת "ההתנגדות העממית" ("מודל בלעין"). **חמאס, להערכתנו, אפשרה את קיום ההפגנות אך בו בזמן פעלה להכלתן ולשמירה שלא יצאו מכלל שליטה**. על פי רוב הגיעו לאזור ההפגנות כוחות ממנגנוני הביטחון של חמאס, אשר פינו את המפגינים. כמו כן הקימו ממנגנוני הביטחון של חמאס מחסומים כדי למנוע הגעת מפגינים נוספים לקרבת הגבול. בכמה מקרים נפצעו אזרחים פלסטינים מירי כוחות הביטחון הישראליים לאחר שהתקרבותם לגדר הגבול יצרה איום ביטחוני.

מימין: תושבי רצועת עזה באירוע לציון "יום הנכבה" מקבלים הסבר מפי פעיל גדודי עז אלדין אלקסאם על הגבול עם ישראל (אתר חמאס, 5 במאי 2015). משמאל: פעיל גדודי עז אלדין אלקסאם וילד לבוש במדים צבאיים וחמוש בנשק צופים לעבר ישראל במשקפת (דף הפייסבוק PALINFO, 5 במאי 2015).

9. להלן מספר אירועים בולטים:

א. **ב-5 בדצמבר 2014** התקהלו עשרות פלסטינים סמוך לגדר הביטחון סמוך לג'באליא (צפון מזרח רצועת עזה). הפלסטינים יידו אבנים לעבר הגדר. כוחות הביטחון הישראליים ניסו לפזר את ההתקהלות. שני פלסטינים נפצעו (PALDF, 5 בדצמבר 2014).

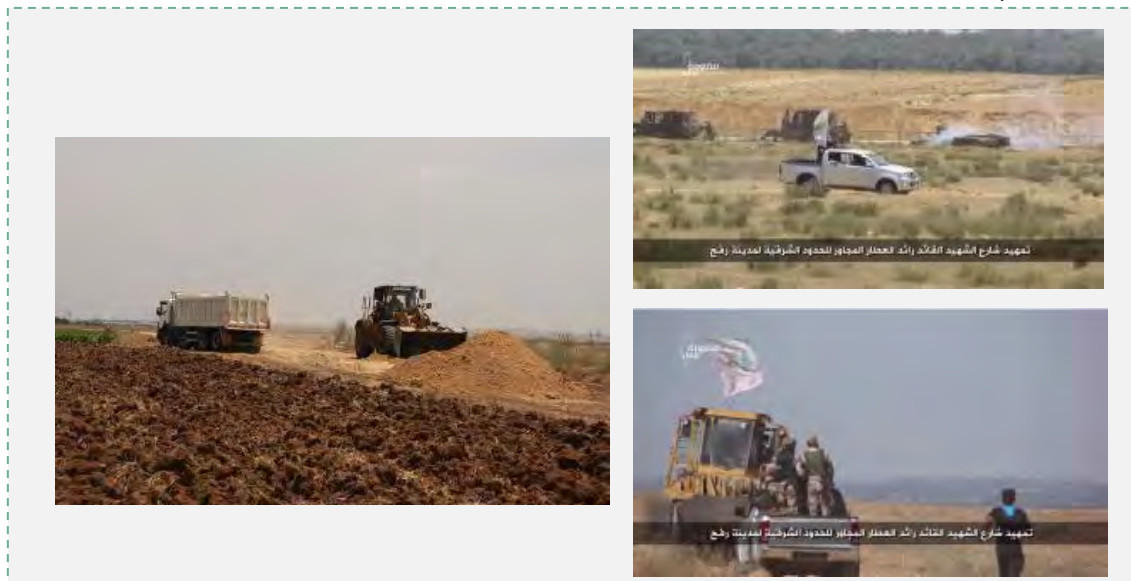
ב. ב-19 בדצמבר 2014 התקרבו כמה עשרות פלסטינים לגדר הביטחון באזור ג'באליא. כוחות צה"ל פתחו לעברם באש. כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו על חמישה פצועים ברגליהם כתוצאה מהירי.

ג. ב-2 בינואר 2015 התקהלו כחמישים פלסטינים סמוך לגדר הביטחון בצפון רצועת עזה. כוח צה"ל ביצע ירי לעברם כדי להרחיקם. פלסטיני, שהתקרב לגדר נורה ברגלו ונפצע באורח קל (דף הפייסבוק צבע אדום, 2 בינואר 2015).

ד. ב-23 בינואר 2015 התקהלו עשרות פלסטינים ויידו אבנים לעבר גדר הביטחון סמוך למחנה הפליטים ג'באליא. כוח צה"ל ביצע ירי כדי להרחיק את המפגינים (דף הפייסבוק צבע אדום, 23 בינואר 2015). כלי התקשורת הפלסטינים דיווחו, כי נער פלסטיני נפצע באורח בינוני. מנגנוני הביטחון של חמאס פיזרו את המפגינים (אלרסאלה.נט, 23 בינואר 2015).

הגברת הנוכחות והפעילות של חמאס סמוך לגבול רצועת עזה עם ישראל

10. בחודשים האחרונים החלה חמאס לבצע מגוון פעולות, שמטרתן להגביר את נוכחותה בקרבת הגבול עם ישראל. במסגרת זאת החלה הזרוע הצבאית להקים קו מוצבים צבאיים במרחק של כמה מאות מטרים מגדר הביטחון (אתר גדודי עז אלדין אלקסאם, 14 במרץ 2015). מעט לאחר מכן הוחל בסלילה של דרך במרחק של כ-250 מ' מגדר הביטחון, מטרים ספורים מבסיסי צה"ל, שבסמוך לגבול. האחראית לסלילה היא הזרוע הצבאית של חמאס והיא נועדה לשמירה על הביטחון בגבול ולשם "לפעולות התנגדות" (ראי אליום, 24 במאי 2015). לשכת ההסברה של חמאס במערב עזה הודיעה, כי הדרך, הנסללת בקרבת הגבול, תקרא על שמו של **אחמד ג'עברי** (בכיר הזרוע הצבאית, שנהרג ב-14 בנובמבר 2012 על ידי צה"ל) (אלרסאלה.נט, 3 ביוני 2015).

ניתן לראות את פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם מאבטחים את עבודות סלילת הדרך, מטרים ספורים מכוחות צה"ל באזור (יוטיוב, 4 ביוני 2015 משמאל: העבודות המתנהלות סמוך לגבול המזרחי של רצועת עזה (דף הפייסבוק PALINFO, 24 במאי 2015).

ביקור בכיר חמאס אסמאעיל הניה מבקר במוצבים הקדמיים החדשים של גדודי עז אלדין אלקסאם (דף הפייסבוק PALINFO, 4 באפריל 2015).

11. הקמת קו המוצבים וסלילת הדרך נועדו להערכתנו בראש ובראשונה להגביר את השליטה הביטחונית של גדודי עז אלדין אלקסאם ושל מנגנוני הביטחון של חמאס במרחב הסמוך לגבול הרצועה עם ישראל. הדבר אמור להקל על חמאס לפקח על אזרחים המתקרבים לגדר או המנסים לעבור אותה ולהסתגן לישראל. בו בזמן עשויה סלילת הדרך לשפר את יכולת הפעולה של הזרוע הצבאית של חמאס מול פעילות הביטחון השוטף של צה"ל, ואף להקל על פעולות התקפיות נגד ישראל בבוא העת, לכשיוחלט על כך. בתקשורת הישראלית פורסם, כי גורמים בכירים בצה"ל רואים בחיוב את סלילת הדרך בנימוק שחמאס אוכפת בכך למעשה קיומו של "איזור חיץ" ביטחוני בקרבת הגדר (הארץ, 8 ביולי 2015).

12. במקביל החלו גם פעילי הזרוע הצבאית של ארגון הג'האד האסלאמי בפלסטין להגביר את נוכחותם בקרבת הגבול עם ישראל במסגרת זאת הקימו עמדת תצפית על גבול רצועת עזה עם ישראל. עמדת התצפית, שהוקמה מכונה "עמדת קריאת התגר", היא מתנשאת לגובה של כשמונה מטרים וממוקמת במרחק של 500-800 מטרים מגדר הביטחון באזור העיירה אח'זאעה, שבדרום הרצועה. מהעמדה מתבצעות תצפיות על תנועת כוחות צה"ל באזור. לדברי מקימי העמדה היא נועדה "להרים את מורל הלוחמים התושבים" ולהדגיש את "ניצחונם" במערכה מול ישראל במהלך מבצע "צוק איתן" (אתר פלוגות ירושלים, 5 ביולי 2015).

מימין: עמדת התצפית (פאלטודי, 5 ביולי 2015) משמאל: תנועת כוחות צה"ל סמוך לגדר המערכת כפי שנראית מעמדת התצפית (פאלטודי, 5 ביולי 2015)